

POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Název práce: **Inscenační práce s dětským souborem – Dáte si jablíčko?**

Autorka práce: **Kateřina Dojčánová**

Studijní program: Dramatická výchova

Typ studijního programu: Bakalářský

Práce si klade za cíl zmapovat přípravu inscenace *Dáte si jablíčko?* s dětskou skupinou literárně dramatického oboru Základní umělecké školy Karla Malicha Holice, která byla inspirovaná povídkou *Zimní řez* z knihy *Příšerné příběhy strýce Montaguea*. Autorem je britský autor převážně hororových příběhů pro mládež Chris Priestley. Příprava a tvorba inscenace probíhala ve školním roce 2022/23. Autorka uvádí, že se při práci na inscenaci soubor postupně vzdaloval původní předloze, až vznikl tvar pouze na motivy předlohy. Byla to její první divadelně pedagogická zkušenost a pro soubor první společná zkušenost s přípravou inscenace. Jedním z cílů bylo „vytvořit autorské divadelní představení v žánru hororu a komedie a s tématem podivínství a odlišnosti od zbytku skupiny“ píše autorka v úvodu.

Témata a motivy předlohy – nekalost, zvědavost, strach, krutost, touha po bohatství, porušení slibu, krádež, lež, vina a trest mají v lidském světě trvalé místo. Hlavními postavami příběhu jsou chlapec Simon (třináctiletý), slepá stařena, která má nadpřirozené schopnosti a Simonova matka.

Autorka seznámila skupinu s předlohou prostřednictvím strukturovaného dramatu, zároveň v něm chtěla prozkoumat téma krádeže a špatného svědomí. Původní verzi scénáře strukturovaného dramatu a navrhované úpravy v diplomové práci zaznamenává. V závěru lekce žáci odsoudili Simona, protože kradl, „nikomu ho nebylo líto“ a sympatizovali se stařenou, která ho zaklela v jabloň, česala jeho jablka, kleštičkami mu zaštipovala větvičky. Původní příběh se změnil. Z chlapce posedlého zvědavostí po tajemnu a chutí krást se stal zlý kluk, negativní postava, která si zaslouží potrestání; z babky - čarodějnice kouzelná stařenka hodná slitování. Takové vnímání hlavních postav se stalo základem příští inscenace, postava stařeny byla nahrazena podivínskou prodavačkou jablek, postava matky, které v předloze Simon poruší daný slib, je vynechána. Autorka uvádí, že nechtěla tvořit inscenaci z pohledu postavy Simona, jíž žáci nerozuměli, a nebyla jim sympatická. Už sama předloha v sobě zahrnuje řadu úskalí a nesrozumitelných motivů, odklon od předlohy přináší další, pro méně zkušeného dramaturga velmi náročný úkol.

Cílem autorky bylo utvořit harmonický pracovní tým (tři dívky a tři chlapci ve věku 12 až 15 let), poskytnout jim svobodný prostor pro tvorbu a představit výsledek jejich snažení divákům. „Hlavně si spolu zahrát“ bylo nejsilnější motivací žáků. Divadelní dovednosti procvičovala zadáváním nejrozličnějších cvičení, která poznala při studiu. V jednotlivých hodinách měla, jak píše, konkrétní cíle, vědomí čeho chce dosáhnout, k čemu žáky dovést. Text scénáře vznikl zapisováním replik při improvizacích. Všichni pracovali na výsledku společně, rozvoj spolupráce byl jeden z hlavních cílů autorky a v závěrečných reflexích to oceňovali i žáci. Kateřina Dojčánová si zvolila těžký úkol, který by vyžadoval její větší divadelní, především dramaturgickou a dramaturgickou zkušenost. Zamýšlený cíl splnila, představení se uskutečnilo, i když s rozporuplným výsledkem.

Příběh se odehrává na jablečném trhu, jablka prodávají čtyři prodejci, přestože patří k jedné firmě (mají stejná trička s logem firmy), soupeří mezi sebou, hádají se. Přichází další prodejce, podivínka svým chováním i mluvou, která možného zákazníka od koupi jablek spíše odraduje. Za zvuku hudby přichází drzý kluk, označuje jablka prodejců za „hnusná“, podivínce jedno ukradne. Tolik úvodní scéna.

Představení před diváky jsem se osobně neúčastnila, ale viděla jsem ho ze záznamu, ještě před tím, než jsem si mohla přečíst diplomovou práci a najít v ní vysvětlení. S velkou mírou tolerance se mi nepodařilo porozumět příběhu, jednání postav, nevysvětleným divadelním znakům. Proč se všichni hádají a neustále urážejí, proč jsou krutí, proč se vraždí, co se to na scéně děje a jaký to má smysl? (Je to horor, ale v přeneseném slova smyslu.) Řada protikladných postřehů mi bránila v pochopení a jasném pohledu na inscenaci. Doporučila bych autorce ujasnit si stavbu příběhu, určit si to, jakým způsobem se inscenace utváří v hlavě diváka, vytvořit mu záchytné body, čeho se má chytit, aby porozuměl. Autorka si toto úskalí do jisté míry uvědomuje, když popisuje provedené změny v kapitole Tvorba pracovního scénáře. Tyto změny účinné nebyly. Dovolím si připomenout, jak důležité je věnovat čas a úsilí hledání kvalitní předlohy, vhodné pro děti určitého věku s určitou zkušeností a sám se vzdělávat po odborné stránce a získávat vlastní čtenářskou zkušenost. Chyby odhalené už v předloze vylepšit dobrou dramaturgií je pro méně zkušeného studenta velmi náročné.

V diplomové práci autorka dále popisuje inscenační plán, představuje dramaturgicko - režijní koncepci projektu, pracovní a konečný bodový scénář, charakterizuje postavy, popisuje scénografii a rekvizity.

Práce má dostačující rozsah – 40 stran textu, čtyři přílohy, seznam použitých zdrojů je minimální, teoretickou literaturu využívá také minimálně. Žánr hororu a komedie vynechává úplně. Řazení kapitol má časovou lineární posloupnost od prvních příprav až k premiéře a její reflexi.

Jazyková a stylistická úroveň je nedostačující: Skrovná slovní zásoba. Neobratné formulace. Skladba – nevhodné řazení slov ve větě, nedoslovené věty. Chyby vznikají patrně ze spěchu a nepozornosti. Velmi časté vybočování z větné vazby, z gramaticky obvyklého slovosledu - často se vyskytuje v běžně mluveném projevu, ale v psaném odborném textu to nelze připustit. Zarážející je nepochopitelná stavba a nesrozumitelný smysl vět. Např. *„Naším cílem bylo nejen ukázání jablek Podivínky jako opravdu žádaných a pod rouškou tajemství, ale také rozpohybování celé inscenaci, když jsme měli pocit přílišné statičnosti.“*, *„Situace mají v hlavní roli jablko.“*, *„Způsob vraždy je formou sněžení jablka.“*, *„Pro lstivé porušení dohody nás asociálně napadl jed.“*

Nepřesné užívání předložek a předložkových vazeb. Nadužívání předložky na: *„...všichni se přihlásili na variantu krádeže...“*

Zarážející jsou také chyby ve shodě podmětu s přísudkem: *„věci by se hodili“*, *„situace se tvořili“*.

Skloňování přivlastňovacích přídavných jmen: *„Simonovi vlastnosti, Simonovi činy“*.

Skloňování zájmena ona: *„Urazit jí/ji“*.

Špatný tvar podstatného jména středního rodu v množném čísle *„Několik úskalí, na které jsem narazila... tyto úskalí.“*

Pro velké množství stylistických i gramatických chyb nedoporučuji, aby tato diplomová práce byla zveřejněna na stránkách DAMU.

Závěrem: Chápu, že celý proces, kterým si Kateřina Dojčánová prošla během jednoho školního roku, je pro ni zásadním poučením praxí. Vážím si její vůle vytrvat a dotáhnout prvotní záměr až do konce. Práci doporučuji k obhajobě z tohoto důvodu.

Otázky k obhajobě:

1. Všichni pracovali na výsledku společně, ale nakonec by tu měl být jeden člověk (autor), který učiní konečné rozhodnutí. Jakými metodami může vedoucí souboru přesvědčit žáky, že jeho řešení je správnější než to jejich, aniž by je odradil od další práce?

2. Jak byste pro sebe definovala žánr hororu? Proč je některými kritiky považován za pokleslý? Proč o něj jeví zájem náctiletí? Můžete jmenovat vrcholné představitele kvalitní hororové literatury či filmu a jejich díla?

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhuji klasifikaci E

Nina Martínková
srpen 2023